

Κ.Ε.Δ.Ε.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΔΗΜΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΑΡ. ΠΡΩΤ.: 3253_2024

ΗΜΕΡ.: 05/8/2024

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ & ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
ΓΕΝ. ΓΡΑΜ. ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ & ΥΔΑΤΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΥΔΑΤΩΝ
Δ/νση Προστασίας & Διαχείρισης Υδάτ. Περιβ/ντος

Ταχ.Δ/νση: Λεωφ. Μεσογείων 119
Ταχ. Κωδ.: 115 26, Αθήνα
Πληρ.: Ι. Λάππας, Ελ. Αθανασίου
Τηλ.: 213 1513 047
E-mail: info.egy@prv.ypeka.gr

Προς: Πίνακα Αποδεκτών

Θέμα: ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ / ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΤΙΚΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ – ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΓΙΑ ΥΔΑΤΟΡΕΜΑΤΑ

- Σχετ.:**
- (α) Ο ν.3199/2003 «Προστασία και διαχείριση των υδάτων, Εναρμόνιση με την Οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου της 23^{ης} Οκτωβρίου 2000», όπως ισχύει
 - (β) Ο ν.4258/2014 «Διαδικασία οριοθέτησης και ρυθμίσεις θεμάτων για τα υδατορέματα – ρυθμίσεις πολεοδομικής νομοθεσίας και άλλες διατάξεις», όπως ισχύει
 - (γ) Η ΚΥΑ υπ' αριθμ. οικ.140055/13.01.2017 «Τεχνικές προδιαγραφές σύνταξης του περιεχομένου του φακέλου οριοθέτησης κατ' εφαρμογή της παραγράφου 5 του άρθρου 2 του ν.4258/2014 – Διευκρινίσεις για την εφαρμογή της διαδικασίας οριοθέτησης», όπως ισχύει
 - (δ) Το με αρ. πρωτ. ΥΠΕΝ/ΔΠΔΥΠ/140561/11.08.2017 έγγραφο της υπηρεσίας μας αναφορικά με την εφαρμογή της παρ. 4 του άρθρου 7 της ΚΥΑ 140055/2017
 - (ε) Το με αρ. πρωτ. ΥΠΕΝ/ΔΠΔΥΠ/49374/898/31.05.2019 έγγραφο της υπηρεσίας μας αναφορικά με την προστασία – οριοθέτηση – αποκατάσταση υδατορεμάτων

Σε συνέχεια ερωτημάτων για θέματα που αφορούν στην προστασία και τη διαχείριση των υδατορεμάτων και σύμφωνα με τις, κατά νόμο και καθ' ύλην, αρμοδιότητες της Δ/νσης Προστασίας & Διαχείρισης Υδάτινου Περιβάλλοντος, της Γενικής Δ/νσης Υδάτων (ΓΔΥ), του Υπουργείου Περιβάλλοντος & Ενέργειας (ΥΠΕΝ), όπως αυτές καθορίζονται βάσει του π.δ.132/2017, με σκοπό την αποτελεσματική και απρόσκοπτη εφαρμογή της (γ) σχετικής ΚΥΑ που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση του (β) σχετικού νόμου, καθώς και της κείμενης νομοθεσίας και νομολογίας, παρέχονται οι ακόλουθες διευκρινίσεις:

- (Α) Η Γενική Δ/νση Υδάτων (ΓΔΥ) του ΥΠΕΝ, σε εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 2007/60/ΕΚ για την αξιολόγηση και τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας κατάρτισε τα Σχέδια Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας (ΣΔΚΠ) για όλα τα Υδατικά Διαμερίσματα της χώρας. Τα ΣΔΚΠ, περιλαμβανομένων των Χαρτών Επικινδυνότητας και Χαρτών Κινδύνων Πλημμύρας, αποτελούν το στρατηγικό εργαλείο για την αξιολόγηση και διαχείριση του κινδύνου πλημμύρας στο σύνολο της χώρας και περιλαμβάνουν ένα Πρόγραμμα Μέτρων για την ορθή διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας. Ως εκ τούτου, δεν συνιστούν τεχνικές μελέτες για την κατασκευή έργων, αλλά εργαλεία για τον προγραμματισμό ενεργειών/δράσεων, συμβάλλοντας στην καλύτερη κατανόηση των κινδύνων πλημμύρας και τον εντοπισμό περιοχών με υψηλότερο κίνδυνο πλημμύρας. Χρησιμεύουν στις αρμόδιες υπηρεσίες ως ένα πρώτο εργαλείο αξιολόγησης των αρνητικών συνεπειών από τις πλημμύρες με στόχο τον καθορισμό αποτελεσματικής στρατηγικής για τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας, αλλά και τον σχεδιασμό των κατάλληλων μέτρων προστασίας. Τα αποτελέσματα των Χαρτών Επικινδυνότητας, των Χαρτών Κινδύνων Πλημμύρας και τα περιγραφόμενα στο Πρόγραμμα Μέτρων των ΣΔΚΠ θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη από τον κάθε φορέα που προγραμματίζει, αναπτύσσει και υλοποιεί έργα και δραστηριότητες που χωροθετούνται εντός των ζωνών κατάκλυσης πλημμύρας. Σε αυτές τις περιπτώσεις, κάθε φορέας οφείλει να προσδιορίζει κατά τη διαδικασία αδειοδότησης των

έργων/υποδομών/δραστηριοτήτων με μεγαλύτερη ανάλυση τον κίνδυνο πλημμύρας εντός των ορίων ανάπτυξης της δραστηριότητας ή των υποδομών που προγραμματίζει να υλοποιήσει, ώστε να λαμβάνει τυχόν πρόσθετα μέτρα αντιπλημμυρικής προστασίας για τη μείωση των αρνητικών συνεπειών από την εκδήλωση ενός πλημμυρικού συμβάντος.

- (B) Το ρυθμιστικό πλαίσιο που έχει θεσπιστεί για την προστασία των υδατορεμάτων, τον καθαρισμό και αστυνόμευσή τους, καθώς και την αποτροπή πλημμυρών που επιτείνονται, λόγω των ακραίων καιρικών φαινομένων και εν γένει των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής (β & γ σχετ.) εφαρμόζεται σε όλα τα υδατορέματα, ανεξαρτήτως των διαστάσεών τους, συνεχούς ή διαλείπουσας ροής, οριοθετημένα ή μη, με έργα διευθέτησης ή χωρίς, εντός ή εκτός σχεδίου πόλεως ή οικισμού ή εντός δασικής ή μη περιοχής, τα οποία αποτυπώνονται είτε στους χάρτες των Σχεδίων Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών (ΣΔΛΑΠ) και Κινδύνων Πλημμύρας (ΣΔΚΠ), είτε στους τοπογραφικούς χάρτες – αεροφωτογραφίες της Γεωγραφικής Υπηρεσίας Στρατού (ΓΥΣ) κλίμακας 1:5.000 και στους ψηφιακούς ορθοφωτοχάρτες του Εθνικού Κτηματολογίου είτε και στα Σχέδια Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτής Πόλης (ΣΧΟΟΑΠ). Σε περίπτωση που ένα υδατόρεμα ή τμήμα υδατορέματος δεν εντοπίζεται στο πεδίο, αλλά αποτυπώνεται στους ανωτέρω χάρτες, με αποτέλεσμα να εγείρονται αμφιβολίες για την ύπαρξη και τα χαρακτηριστικά του αποφαίνεται σχετικά η Διεύθυνση Υδάτων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης (παρ.4, άρθρο 7 της γ σχετικής ΚΥΑ). Επομένως, θα πρέπει να έχει υποβληθεί έγγραφο αίτημα των ενδιαφερόμενων (κάθε φορέων ή ιδιωτών), επαρκώς αιτιολογημένο και συνοδευόμενο απαραίτητως από τα αναγκαία στοιχεία και έγγραφα, στα οποία όλες οι πλευρές να στοιχειοθετούν τις αντικρουόμενες απόψεις για τον χαρακτήρα του υδατορέματος και στα οποία καθορίζεται με σαφήνεια η εν λόγω αμφιβολία. Ειδικότερα, σχετικά με την απορροή των ομβρίων υδάτων (τόσο σε κλειστούς όσο και σε ανοιχτούς αγωγούς) η αρμόδια υπηρεσία του Δήμου ή/και της οικείας Περιφέρειας/Περιφερειακής Ενότητας, θα πρέπει να αναφέρει με σαφήνεια ότι το εγκεκριμένο ρυμοτομικό σχέδιο, εφόσον υπάρχει, έχει λάβει υπόψη τη διαχείριση της επιφανειακής απορροής των ομβρίων υδάτων, ανάντη και κατόντη, μέσω της διάνοιξης του οδικού δικτύου, των κρασπέδων, των ρείθρων, των πεζοδρομίων, της μορφολογικής κλίσης του εδάφους κ.ά.

Σε κάθε περίπτωση, η οικεία Δ/ση Υδάτων αφού λάβει υπόψη όλα τα ανωτέρω στοιχεία και τις ανάλογες βεβαιώσεις από τις αντίστοιχες υπηρεσίες θα είναι σε θέση να αποφανθεί για τον χαρακτηρισμό του υδατορέματος.

- (Γ) Σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις και δυνάμει του άρθρου 7 του ν.4258/2014, όπως ισχύει, οι ΟΤΑ Α' και Β' βαθμού (τεχνικές υπηρεσίες του Δήμου ή/και της Περιφέρειας) δύνανται να αναλαμβάνουν αρμοδιότητες μελέτης, ανάθεσης, εκτέλεσης έργων διευθέτησης/αντιπλημμυρικής προστασίας και εν γένει εργασιών συντήρησης για την προστασία των πρανών και της κοίτης υδατορεμάτων που βρίσκονται εξ ολοκλήρου εντός των διοικητικών ορίων αρμοδιότητάς τους και με την προϋπόθεση ότι δεν αποτελούν κλάδο άλλου υδατορέματος κατόπιν σχετικής απόφασης του Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Αυτό εξάλλου προκύπτει βάσει του ν.3852/2010 (ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ), του ν.4555/2018 (ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ) και διατυπώνεται στο με αρ. πρωτ. Α1841/05.10.2022 (ΑΔΑ: 6Μ1Β46ΝΠΙΘ-567 «Έργα και μέτρα πρόληψης για την αντιμετώπιση των πλημμυρικών φαινομένων – Προπαρασκευαστικές δράσεις εμπλεκόμενων φορέων») έγγραφο της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης & Πολιτικής Προστασίας, στο οποίο αναφέρονται αναλυτικά οι αρμοδιότητες των εμπλεκόμενων φορέων για τα υδατορέματα. Οι υπηρεσίες των ΟΤΑ Α' και Β' βαθμού που σχετίζονται αφενός με την προστασία και διαχείριση του περιβάλλοντος, αφετέρου με την άσκηση της αρμοδιότητας δόμησης πλησίον των υδατορεμάτων, αστυνόμευσης και καθαρισμού αυτών, παρακολουθούν και ελέγχουν κάθε νόμιμη ή μη ενέργεια στην περιοχή αρμοδιότητάς τους (επιχώσεις, αυθαίρετες κατασκευές κ.ά. με

επιβολή των ανάλογων κυρώσεων) με σκοπό τη διατήρηση της παροχетеυτικότητας των επιφανειακών υδάτων προς τα κατάντη για αποφυγή ή μετριασμό των πλημμυρικών συμβάντων και λιμναζόντων υδάτων. Σημειώνεται ότι στα δημόσια δάση και τις δασικές εκτάσεις οι αρμοδιότητες προγραμματισμού, μελέτης και εκτέλεσης έργων και εργασιών δασοτεχνικής διευθέτησης χειμάρρων, όπως επίσης και του προγραμματισμού, μελέτης και εκτέλεσης αντιπλημμυρικών και αντιδιαβρωτικών έργων (κορμοδέματα, κλαδοπλέγματα, κορμοφράγματα, αυλακώσεις κλπ.) ανήκουν στις κατά τόπους αρμόδιες δασικές υπηρεσίες, σύμφωνα με τις διατάξεις της δασικής νομοθεσίας (άρθρο 16 του ν.998/1979, όπως ισχύει).

- (Δ) Οι αρμόδιες υπηρεσίες των Περιφερειών/Περιφερειακών Ενοτήτων, όταν και εφόσον απαιτηθεί και ανεξαρτήτως της απόφασης του/της Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης της Αποκεντρωμένης Διοίκησης για μελέτες ή/και εκτέλεση εργασιών κατασκευής και συντήρησης σε μέρος ή στο σύνολο των υδατορεμάτων των διοικητικών ορίων αρμοδιότητας ενός Δήμου, οφείλουν να μεριμνούν για τον κατάλληλο προγραμματισμό και συντονισμό ενεργειών, ώστε να διασφαλίζεται, μεταξύ άλλων, (i) η φυσική κατάσταση και λειτουργία των υδατορεμάτων για την απρόσκοπτη απορροή των υδάτων και τη διατήρηση της παροχетеυτικότητάς τους χωρίς να αλλοιώνεται η φυσική τους διαμόρφωση, (ii) ο περιοδικός έλεγχος των πάσης φύσεως αντιπλημμυρικών έργων και έργων διευθέτησης (περιλαμβανομένων των εγκιβωτισμών), (iii) η επάρκεια των αγωγών για την αποτροπή δυσμενών επιπτώσεων από πλημμυρικά συμβάντα και (iv) ο έλεγχος των διαβρώσεων και των αποθέσεων φερτών υλικών, ώστε να μειωθεί ή/και να αρθεί ο πλημμυρικός κίνδυνος.

Επισημαίνεται ότι, αν και ο καθαρισμός υδατορεμάτων ανήκει στις αρμοδιότητες των Περιφερειών, οι Δήμοι δύνανται να προβαίνουν σε εργασίες καθαρισμού υδατορεμάτων (απομάκρυνση από τον πυθμένα, τα πρανή, την κοίτη και τις όχθες των υδατορεμάτων των απορριμμάτων, των συσσωρευμένων φερτών υλικών ή άλλων εμποδίων, τα οποία παρεμποδίζουν την ομαλή, επιφανειακή απορροή των υδάτων) εντός των διοικητικών τους ορίων, κατόπιν σχετικής προγραμματικής σύμβασης με την οικεία Περιφέρεια.

- (Ε) Η προστασία και διαχείριση κάθε Λεκάνης Απορροής Ποταμού (ΛΑΠ) ανήκει στην αρμοδιότητα των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων και οι αρμοδιότητες αυτές ασκούνται μέσω των οικείων Διευθύνσεων Υδάτων, οι οποίες συστάθηκαν κατ' εφαρμογή του άρθρου 5 του ν.3199/2003. Επιπλέον, σύμφωνα με τη «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης», οι εκ του ν.3199/2003 περί προστασίας και διαχείρισης των υδατικών πόρων προβλεπόμενες αρμοδιότητες επιμερίζονται μεταξύ της κεντρικής διοίκησης και των αιρετών Περιφερειών. Η κεντρική διοίκηση επιφορτίζεται με την ευθύνη χάραξης της στρατηγικής προστασίας και διαχείρισης και οι αιρετές Περιφέρειες με την υλοποίηση του στρατηγικού σχεδιασμού. Οι Δ/νσεις Υδάτων των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, συντονίζουν τους φορείς σε θέματα σχετικά με τη χρήση του νερού των υδατορεμάτων, κυρίως μέσα από τη διαδικασία της αδειοδότησης καθώς και την προστασία της οικολογικής και χημικής κατάστασης των υδάτων, χωρίς ωστόσο να ασκούν αρμοδιότητα συντονισμού φορέων για εκτέλεση έργων αντιπλημμυρικής προστασίας, καθότι τα θέματα αυτά καθορίζονται από τους ν.4258/2014 και ν.3852/2010, όπως ισχύουν. Ειδικότερα, ο σχεδιασμός, η μελέτη, η κατασκευή και συντήρηση αντιπλημμυρικών έργων σε τοπικό επίπεδο αποτελούν αρμοδιότητα της Περιφέρειας (άρθρο 186 του ν.3852/2010, όπως ισχύει).

- (ΣΤ) Η ένταξη των υδατορεμάτων σε πολεοδομική ρύθμιση είναι επιτρεπτή μόνο όταν αυτό επιβάλλουν οι ανάγκες ενός ευρύτερου πολεοδομικού σχεδιασμού και μόνο εφόσον διασφαλίζεται η επιτέλεση της φυσικής τους λειτουργίας, αφού πρωταρχικός όρος για την ένταξη των ρεμάτων σε πολεοδομική ρύθμιση είναι η προηγούμενη αποτύπωσή τους και ο καθορισμός της οριογραμμής

τους. Η οριοθέτηση των υδατορεμάτων δεν συνεπάγεται απαλλοτρίωση ιδιόκτητου μέρους εντός της εδαφικής περιοχής που περικλείεται από τις οριογραμμές του υδατορέματος (ζώνη υδατορέματος) και συνεπώς, αποτελεί περιοχή εκτός πολεοδομικού σχεδιασμού (άρθρο 64 του ν.4602/2019). Επομένως, τόσο η οριοθέτηση των υδατορεμάτων όσο και η ένταξή τους σε πολεοδομικό σχέδιο κινούνται σε αυστηρά μέτρα προστασίας του φυσικού προορισμού των υδατορεμάτων. Η ίδια αντιμετώπιση ισχύει και για τον αποχαρακτηρισμό των υδατορεμάτων, αφού αυτό αποτελεί δυσμενή μεταβολή του περιβάλλοντος, εντός του οποίου είναι ενταγμένα και συνεπάγεται απώλεια του φυσικού τους προορισμού (Γν. ΝΣΚ 406/2000, 469/2003, 97/2013). Έχει παγίως κριθεί νομολογιακά από το ΣτΕ ότι μόνο από φυσικά αίτια (εγκατάλειψη της κοίτης από ρέοντα ύδατα), κατά τρόπο οριστικό και μόνιμο και χωρίς τη δυνατότητα επαναφοράς στην προτέρα κατάσταση, δύναται τα υδατορέματα να χάσουν τον χαρακτήρα τους ως κοινόχρηστα πράγματα και όχι λόγω ανθρωπογενών επεμβάσεων, είτε αυτές είναι αδειοδοτημένες είτε όχι (είτε νομίμως κατασκευασμένα τεχνικά / οδικά έργα, είτε χωρίς άδεια, είτε εκτροπή υδατορέματος από τη φυσική του θέση, με ή χωρίς νόμιμο τρόπο, είτε επίχωσή τους, είτε αντικατάσταση από αγωγό ομβρίων υδάτων ανοιχτό ή/και εγκιβωτισμένο, συνολικά ή τμηματικά κ.ά.). Η οποιαδήποτε συναλλαγή ή εκποίηση αποχαρακτηρισμένου τμήματος υδατορέματος από φυσικά αίτια γίνεται με την επιφύλαξη των ισχυουσών στην περιοχή ρυμοτομικών και πολεοδομικών διατάξεων.

Η αναπλ. ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΗ ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑ ΛΙΑΚΟΥ

Πίνακας Αποδεκτών

1. Αποκεντρωμένες Διοικήσεις της χώρας

- Δ/νσεις Υδάτων
- Δ/νσεις Περιβάλλοντος & Χωρικού Σχεδιασμού (Διαβίβαση μέσω των οικείων Δ/νσεων Υδάτων)
- Δ/νσεις Τεχνικού Ελέγχου (Διαβίβαση μέσω των οικείων Δ/νσεων Υδάτων)

2. Περιφέρειες της χώρας (Διαβίβαση μέσω των οικείων Δ/νσεων Υδάτων)

- Δ/νσεις Περιβάλλοντος & Χωρικού Σχεδιασμού
- Τμήματα Υδροοικονομίας & Διαχείρισης Υδατικών Πόρων των Περιφερειακών Ενοτήτων
- Δ/νσεις Τεχνικών Έργων των Περιφερειακών Ενοτήτων

3. Δήμοι της χώρας (Διαβίβαση μέσω των οικείων Δ/νσεων Υδάτων).

- Υπηρεσίες Δόμησης

4. Ένωση Περιφερειών Ελλάδας (ΕΝΠΕ)

5. Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ)